

Številka: 070-10/2023/9
Ljubljana, 13. 3. 2023
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si
ZADEVA: Odgovor Vlade Republike Slovenije na poizvedbe Zagovornika načela enakosti o statusu priporočil v letu 2022 – predlog za obravnavo
1. Predlog sklepov vlade:
Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... pod točko ... sprejela naslednji
SKLEP:
Vlada Republike Slovenije je sprejela odgovor na poizvedbe Zagovornika načela enakosti o statusu priporočil v letu 2022.
Barbara Kolenko Helbl GENERALNA SEKRETARKA
Sklep prejmejo:
- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti - Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti - Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje - Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo
2. Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem ali skrajšanem postopku v državnem zboru z obrazložitvijo razlogov:
/
3.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:
mag. Andrejka Znoj, generalna direktorica, Direktorat za invalide Tanja Dular, sekretarka, Direktorat za invalide
3.b Zunanji strokovnjaki, ki so sodelovali pri pripravi dela ali celotnega gradiva:
/
4. Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu državnega zbora:
/
5. Kratek povzetek gradiva:
V skladu z 21. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg) Zagovornik načela enakosti (v nadaljnjem besedilu: zagovornik) daje priporočila državnim organom, lokalnim skupnostim, nosilcem javnih pooblastil, delodajalcem, gospodarskim subjektom in drugim subjektom v zvezi z ugotovljenim položajem oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije.
Zagovornik Državnemu zboru Republike Slovenije z rednimi letnimi poročili poroča o svojem delu. Del rednega letnega poročila zagovornika je namenjen tudi pregledu vseh izdanih priporočil v

preteklem letu. Priporočila so v njem razvrščena glede na vrsto in naslovnik priporočila. Zagovornik beleži tudi status priporočil v smislu njihove uresničitve oziroma upoštevanja.

Zagovornik je Vladi Republike Slovenije posredoval poizvedbo o statusih priporočil v letu 2022. Posamezna ministrstva (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje) so nanje naslovljena priporočila proučila, ob statusu priporočila pa dodala obrazložitev s katere izhaja, kje in na kakšen način je bilo priporočilo uresničeno oziroma zakaj (še) ni bilo uresničeno.

6. Presoja posledic za:

a)	javnofinančna sredstva nad 40.000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	NE
b)	usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	gospodarstvo, zlasti mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	okolje, vključno s prostorskimi in varstvenimi vidiki	NE
e)	socialno področje	NE
f)	dokumente razvojnega načrtovanja: – nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja – razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna – razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

7.a Predstavitev ocene finančnih posledic nad 40.000 EUR:

/

I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu				
	Tekoče leto (t)	t + 1	t + 2	t + 3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (–) obveznosti za druga javnofinančna sredstva				
II. Finančne posledice za državni proračun				
II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo:				
Ime proračunskega uporabnika	Šifra in naziv ukrepa, projekta	Šifra in naziv proračunske postavke	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t + 1
SKUPAJ				
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki	Znesek za tekoče leto (t)		Znesek za t + 1	
SKUPAJ				
OBRAZLOŽITEV:				
I. Ocena finančnih posledic, ki niso načrtovane v sprejetem proračunu V zvezi s predlaganim vladnim gradivom se navedejo predvidene spremembe (povečanje, zmanjšanje): /				
II. Finančne posledice za državni proračun Prikazane morajo biti finančne posledice za državni proračun, ki so na proračunskih postavkah				

načrtovane v dinamiki projektov oziroma ukrepov: II.a Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene: /	
II.b Manjkajoče pravice porabe bodo zagotovljene s prerazporeditvijo: /	
II.c Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov in povečanih odhodkov proračuna: /	
7.b Predstavitev ocene finančnih posledic pod 40.000 EUR: /	
Kratka obrazložitev /	
8. Predstavitev sodelovanja z združenji občin:	
Vsebina predloženega gradiva (predpisa) vpliva na: - pristojnosti občin, - delovanje občin, - financiranje občin.	NE
Gradivo (predpis) je bilo poslano v mnenje: - Skupnosti občin Slovenije SOS: NE - Združenju občin Slovenije ZOS: NE - Združenju mestnih občin Slovenije ZMOS: NE Predlogi in pripombe združenj so bili upoštevani: /	
Bistveni predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani.	
9. Predstavitev sodelovanja javnosti:	
Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja:	NE
Za navedeno gradivo ni potrebno javne obravnave.	
(Ce je odgovor DA, navedite: /	
Mnenja, predlogi in pripombe z navedbo predlagateljev (imen in priimkov fizičnih oseb, ki niso poslovni subjekti, ne navajajte): /	
Upoštevani so bili: /	
Bistvena mnenja, predlogi in pripombe, ki niso bili upoštevani, ter razlogi za neupoštevanje:	
Poročilo je bilo dano	
Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o ..., kar je navedeno v predlogu predpisa.)	
10. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti:	NE
11. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade:	NE
Luka MESEC MINISTER	

Priloge:

- predlog sklepa
- odgovor Vlade Republike Slovenije na poizvedbe Zagovornika načela enakosti o statusu priporočil v letu 2022

Na podlagi šestega odstavka 21. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08, 38/10 – ZUKN, 8/12, 21/13, 47/13 – ZDU-1G, 65/14, 55/17 in 163/22) je Vlada Republike Slovenije na ... seji dne ... pod točko ... sprejela naslednji

SKLEP:

Vlada Republike Slovenije je sprejela odgovor na poizvedbe Zagovornika načela enakosti o statusu priporočil v letu 2022.

Barbara Kolenko Helbl
GENERALNA SEKRETARKA

Sklep prejmejo:

- Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti
- Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti
- Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

Odgovor Vlade Republike Slovenije na poizvedbe Zagovornika načela enakosti o statusu priporočil v letu 2022

V skladu z 21. členom Zakona o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 – ZNOrg) Zagovornik načela enakosti (v nadaljnjem besedilu: zagovornik) daje priporočila državnim organom, lokalnim skupnostim, nosilcem javnih pooblastil, delodajalcem, gospodarskim subjektom in drugim subjektom v zvezi z ugotovljenim položajem oseb z določeno osebno okoliščino, in sicer glede preprečevanja in odpravljanja diskriminacije ter sprejemanja posebnih in drugih ukrepov za odpravo diskriminacije.

Zagovornik je Vladi Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada RS) posredoval poizvedbo o statusih priporočil v letu 2022. Posamezna ministrstva (Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti, Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje) so nanje naslovljena priporočila proučila, ob statusu priporočila pa dodala obrazložitev, iz katere izhaja, kje in na kakšen način je bilo priporočilo uresničeno oziroma zakaj (še) ni bilo uresničeno.

Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide

Priporočila (0700-50/2022/1):

1. Naslov zakona naj se spremeni v »Zakon o dostopnosti do nekaterih proizvodov in storitev«.

Status: neuresničeno

Obrazložitev:

Naslov zakona je opredeljen na podlagi naslova Direktive 2019/882, ki se glasi Direktiva (EU) 2019/882 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o zahtevah glede dostopnosti za proizvode in storitve (Uradni list RS, št. 151 z dne 7. 6. 2019, str. 70; v nadaljnjem besedilu Direktiva 2019/882/EU). Res, da zakon opredeljuje dostopnost do le nekaterih proizvodov in storitev, vendar se je s tem zakonom v slovenski pravni red preneslo navedeno Direktivo 2019/882/EU.

2. Zakon naj se uskladi z obveznostmi zagotavljati dostopnost proizvodov in storitev po pravu EU, Konvenciji o pravicah invalidov (Uradni list RS-MP, št. 10/2008), Evropski konvenciji o človekovih pravicah, Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov (Uradni list RS, št. 94/10, 50/14 in 32/17) ter Zakonu o varstvu pred diskriminacijo (Uradni list RS, št. 33/16 in 21/18 - ZNOrg).

Status: neuresničeno

Obrazložitev:

3. Jasno naj se določi, da Zakon o dostopnosti do proizvodov in storitev za invalide (Uradni list RS, št. 14/23; v nadaljnjem besedilu: ZDPSI) dodatno ureja pravice potrošnikov tako, da ga poveže z drugimi že veljavnimi dolžnostmi ponudnikov zagotoviti dostopnost proizvodov in storitev končnim potrošnikom ter s pravico zagotavljati enako obravnavanje potrošnikov (prepoved diskriminacije), ki vključuje dolžnost ponudnikov potrošniku zagotoviti razumne prilagoditve pri dostopu do dobrin in storitev.

Status: neuresničeno

Obrazložitev na 2. in 3. točko:

Slovenska zakonodaja spoštuje človekove pravice in svoboščine ter vključuje načelo nediskriminacije že ipso iure, zato zgoraj navedene določbe ni vključilo v ZDPSI. Vse določbe ZDPSI so oblikovane na način spoštovanja vseh temeljnih pravnih načel, ki jih določa Ustava Republike Slovenije, pravo EU, Evropska konvencija o človekovih pravicah, Konvencija o pravicah invalidov ter Zakon o varstvu pred diskriminacijo.

Menimo, da ni dilem glede odnosov specialnosti med zakoni in da je ključno vsebinsko merilo, kar pomeni načelo razlage pravic v prid invalidom.

Zaradi jasne razmejitve veljavnosti različnih predpisov je bila v ZDPSI dodana nova določba, ki usklajuje veljavnost rokov, določenih v ZDPSI, z drugimi predpisi. Roki po ZDPSI veljajo samo za prilagoditev dostopnosti proizvodov in storitev, navedenih v 3. členu tega zakona, za vse ostale proizvode in storitve pa veljajo roki, določeni v veljavnih predpisih, npr. v Zakonu o izenačevanju možnosti invalidov.

4. Termin »invalidi« naj se nadomesti s terminom »osebe/ljudje z invalidnostmi« in o tem, da se kot upravičene potrošnike teh proizvodov in storitev vključi tudi osebe s funkcionalnimi omejitvami ter jih ustrezno opredeli.

Status: neuresničeno

Obrazložitev:

V slovenskem pravnem redu je dogovorjena uporaba termina »invalid«, ki povzema vsebino opredelitve iz Konvencije o pravicah invalidov. Termin invalid je usklajen tudi z Nacionalnim svetom invalidskih organizacij.

ZDPSI se omejuje na termin »invalid«, saj je dostopnost za invalide z najrazličnejšimi oviranostmi najširše opredeljena.

Iz preambule Direktive 2019/882/EU izhaja, da je dostopnost proizvodov in storitev iz te direktive namenjena prvenstveno invalidom, vsebina pa se lahko uporablja tudi za osebe s funkcionalnimi ovirami. Prav tako iz preambule izhaja, da Konvencija ZN določa, da morajo države pogodbenice sprejeti ustrezne ukrepe, s katerimi invalidom zagotovijo enak dostop do fizičnega okolja, prevoza, informacij in komunikacij, ipd. Odbor Združenih narodov za pravice invalidov je ugotovil, da je treba ustvariti zakonodajni okvir s konkretnimi in izvršljivimi merili, za spremljanje uresničevanja dostopnosti.

5. Odpravi naj se predlagane izjeme in dodatna prehodna obdobja za dostopnost teh proizvodov in storitev v razmerjih do končnega potrošnika.

Status: delno uresničeno

Obrazložitev:

Iz Direktive 2019/882/EU izhajajo določene izjeme, ki so upoštevane tudi v ZDPSI, ki prenaša navedeno direktivo v slovenski pravni red. V zvezi s prehodnim obdobjem samopostrežnih terminalov smo upoštevali priporočilo in prehodno obdobje črtali. Prav tako je v zvezi z določitvijo začetka uporabe zakona, ki mora jasno upoštevati dodatno prilagoditev ravnanja zavezancev, bila v ZDPSI dodana določba, v katerem se opredeljuje nadaljnja veljavnost rokov drugih predpisov, ki opredeljujejo dostop do proizvodov in storitev.

6. V 22. členu ZDPSI naj se določijo vsa ključna merila za upravičene izjeme od zahtev po dostopnosti zaradi bistvene spremembe proizvodov ali prekomernega bremena.

Status: uresničeno

Obrazložitev:

Predlog se je smiselno upošteval v amandmaju Vlada RS k 22. členu predloga zakona in vsebinsko razširil merila glede presoje nesorazmernega bremena. Evropska komisija bo naknadno podala smernice, ki bodo natančneje opredelile merila in elemente za oceno nesorazmernega bremena gospodarskih subjektov pri zagotavljanju dostopnosti do proizvodov in storitev.

7. Sprejme naj se predpis o minimalnih zahtevah za dostopnost do vsega blaga in storitev za izvajanje petega odstavka 8. člena Zakona o izenačevanju možnosti invalidov.

Status: neuresničeno

Obrazložitev:

Imenovala se bo medresorska delovna skupina za pripravo osnutka pravilnika o dostopnosti blaga in storitev, za blago in storitve, katerih dostopnost ne ureja ZDPSI.

8. Jasno naj se uredi pravice potrošnikov, njihovih organizacij ter združenj do varstva v primerih kršitev zahtev po dostopnosti tako, da se opredelijo pravna sredstva, ki jih imajo na voljo, in se omogoči njihovo sodelovanje v sodnih in upravnih postopkih. Višina načrtovanih glob za prekrške ne sme biti nižja od tistih, ki jo določa Zakon o izenačevanju možnosti invalidov.

Status: neuresničeno

Obrazložitev:

Določba 29. člena Direktive 2019/882/EU določa sodelovanje javnih organov, zasebnih združenj, organizacij ali drugih pravnih subjektov, ki imajo pravni interes pri zagotavljanju skladnosti v imenu ali podporo pritožnika in z njegovo odobritvijo na sodišču ali pristojnih upravnih organih, sodelovanju v sodnih postopkih.

Sodno varstvo je zagotovljeno v skladu z Zakonom o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – uradno prečiščeno besedilo in 40/14), ki ureja splošna načela inšpekcijskega nadzora, organizacijo inšpekcij, položaj, pravice in dolžnosti inšpektorjev, pooblastila inšpektorjev, postopek inšpekcijskega nadzora, inšpekcijske ukrepe in druga vprašanja, povezana z inšpekcijskim nadzorom. Zakon v 3. členu določa, da se glede vseh postopkovnih vprašanj, ki niso urejena s tem zakonom ali s posebnim zakonom iz prejšnjega odstavka, uporablja zakon, ki ureja splošni upravni postopek. Zoper odločbo inšpektorja je možna pritožba na drugostopenjski organ (pristojno ministrstvo) in nato tožba na upravno sodišče. S tem sistemom Republika Slovenija zagotavlja pravico do pravnega sredstva oziroma sodnega varstva tako, kot to določa Direktiva 2019/882/EU.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Priporočilo (050-28/2020/25):

Zakon naj se spremeni tako, da bo vsem mladoletnim otrokom s posebnimi potrebami, ki potrebujejo pomoč druge oziroma tretje osebe za opravljanje svojih osnovnih življenjskih potreb, oziroma njihovim staršem ali skrbnikom omogočena upravičenost do dodatka za pomoč in postrežbo oziroma do ustrezno povišanega dodatka za nego otroka.

Status: v uresničevanju

Obrazložitev:

V slovenskem pokojninskem sistemu gre za sistem zavarovanja, kjer se pravice priznavajo na podlagi predhodnega dela, vključenosti v zavarovanje ter ob pogoju plačila prispevkov. V primeru dodatka za pomoč in postrežbo, kot ga določa peti odstavek 100. člena ZPIZ-2, pa ne gre za zavarovance tega sistema, temveč za osebe, ki so zdravstveno zavarovane po zavarovancu zavoda. Gre za unikum v sistemu pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki sicer drugih pravic za posameznike, ki niso vključeni v zavarovanje, ne ureja.

Pravno podlago, ki bi vsem mladoletnim otrokom s posebnimi potrebami, ki potrebujejo pomoč in postrežbo druge oziroma tretje osebe za opravljanje osnovnih življenjskih potreb, oziroma njihovim staršem ali skrbnikom omogočila upravičenost do dodatka za pomoč in postrežbo, bomo uredili v Zakonu o starševskem varstvu in družinskih prejemkih.

Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti (v nadaljnjem besedilu: MDDSZ) je v zadnji fazi usklajevanja vsebine. Določen je krog upravičencev, pristojni organ za odločanje, predlog treh višin dodatka za nego otroka (ki bo seštevek sedanjega dodatka za nego otroka in dodatka za pomoč in postrežbo) ter čemu je pravica v posamezni višini namenjena. Imeli so že sestanek z zdravniškimi komisijami, dogovorjeno je, da bodo v sodelovanju z njimi določena posamezna zdravstvena stanja, ki imajo za posledico določeno višino dodatka za nego otroka (odvisno od potreb

otroka s posameznimi zdravstvenimi stanji). Osnutek Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o starševskem varstvu in družinskih prejemkih bo tako pripravljen v najkrajšem možnem času.

Predvidoma bodo tri višine dodatka za nego otroka, odvisno od zdravstvenega stanja in potreb posameznega otroka. Hkrati z zakonsko ureditvijo se bo tudi posodobil seznam bolezni in kriteriji za dodelitev pravic v podzakonskem aktu (Pravilnik o kriterijih za uveljavljanje pravic za otroke, ki potrebujejo posebno nego in varstvo).

Zakon o urejanju trga dela

Priporočilo (050-24/2020/15):

1. Zakon naj se spremeni tako, da bo odpravil diskriminacijo državljanov tretjih držav na način, da bo obveza vključitve v tečaj in pristopa k izpitu iz znanja slovenskega jezika na vstopni ravni (raven zahtevnosti A1) veljala tudi za državljane tretjih držav oziroma za vse brezposelne tujce na enak način, kot sedaj velja za državljane drugih držav članic EU.

Status: Neuresničeno

Obrazložitev:

MDDSZ je že začelo s pripravo predlogov sprememb in dopolnitev Zakona o urejanju trga dela (Uradni list RS, št. 80/10, 40/12, - ZUJF, 21/13, 63/13, 100/13, 32/14 – ZPDZC – 1, 47/15 – zzsdt, 55/17, 75/19, 11/20 – odl.US, 189/20 – ZFRO, 54/21, - ZODPoL_G, 54/22 in 59/22 – odl. US), s katerimi bo odpravilo tudi ugotovitev o neenaki obravnavi brezposelnih državljanov držav članic EU in državljanov tretjih držav v zvezi z zahtevo po znanju slovenskega jezika.

Zakon o socialnem vključevanju invalidov

Priporočilo (050-29/2020/13):

1. Zakon naj se spremeni v delu, ki ureja krog upravičencev do statusa invalida, torej razširi prvi odstavek 3. člena Zakona o socialnem vključevanju invalidov (Uradni list RS, št. 30/18, 196/21 – ZDOsk in 206/21 – ZDUPŠOP) na način, da bodo do statusa invalida po ZSVI upravičene tudi osebe z dolgotrajno duševno boleznijo, ki zaradi svoje invalidnosti ne morejo samostojno opravljati večine ali vseh življenjskih potreb ter si zagotavljati sredstev za preživljanje in se brez pomoči ne morejo enakovredno vključevati v družbo.

Status: v uresničevanju

Obrazložitev:

Kot je bilo že pojasnjeno v dopisu januarja letos, gre za strokovno pomembno vprašanje glede tega, katere osebe z dolgotrajno duševno boleznijo si zaradi invalidnosti ne morejo samostojno zagotavljati sredstev za preživljanje in se brez pomoči ne morejo enakovredno vključevati v družbo. Zaradi navedenega smo pozvali strokovne inštitucije s področja duševnega zdravja in nevladne organizacije s področja duševnega zdravja, da v imenovanje predlagajo svoje predstavnike, ki bodo aktivno sodelovali pri pripravi izhodišč morebitne novele zakona. Minister, pristojen za invalide, bo na njihov predlog imenoval člane delovne skupine in njene naloge.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Priporočilo (050-2/2018/23):

1. Zakon naj se spremeni tako, da se iz enajstega odstavka 200. člena v zvezi z drugim odstavkom 211. člena črta mirovanje poklicnega zavarovanja za dela, ki jih po določeni starosti ni moč uspešno poklicno opravljati.

Status: Neuresničeno

Obrazložitev:

Mirovanje poklicnega zavarovanja je urejeno v enajstem odstavku 200. člena in v drugem odstavku 211. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 48/22 – uradno prečiščeno besedilo; v nadaljnjem besedilu: ZPIZ-2). Poklicno zavarovanje miruje v obdobju, ko se zavarovancu članu izplačuje nadomestilo za čas poklicne rehabilitacije v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in nadomestilo plače v breme zavarovanja za starševsko varstvo v skladu s predpisi o starševskem varstvu ter v primeru izpolnjevanja pogojev za poklicno upokojitev.

Zavarovancem se v času vzpostavitve mirovanja poklicnega zavarovanja ne plačujejo prispevki za poklicno zavarovanje na njihove osebne račune poklicnega zavarovanja in prav tako niso upravičeni do dodane dobe iz naslova poklicnega zavarovanja. Tako ti zavarovanci kasneje izpolnijo pogoje za poklicno upokojitev kot v primeru, če obdobja vzpostavitve mirovanja poklicnega zavarovanja ne bi bilo. Menimo, da je taka posledica vzpostavitve mirovanja ustrezna, saj bi bili v nasprotnem primeru ti zavarovanci manj časa izpostavljeni vplivom delovnega mesta, ki mora biti vključeno v poklicno zavarovanje. V praksi velika večina zavarovancev poklicnega zavarovanja ne uveljavi pravice do poklicne pokojnine, ko izpolnijo pogoje za poklicno upokojitev, temveč začetek prejemanja poklicne pokojnine zamaknejo ali pa je sploh ne uveljavijo in počakajo na izpolnitev pogojev za starostno pokojnino iz obveznega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, sredstva, zbrana na njihovih osebnih računih poklicnega zavarovanja, pa prenesejo v dodatno pokojninsko zavarovanje, kjer pridobijo pravico do dodatne starostne pokojnine.

Glede na navedeno kasnejša možnost uveljavitve poklicne pokojnine, zaradi vzpostavitve mirovanja poklicnega zavarovanja, ne vpliva bistveno na možnost predčasnega umika s trga dela s pomočjo poklicne pokojnine, kar je namen poklicnega zavarovanja.

MDDSZ je pričelo z aktivnostmi za sistemsko prenovo pokojninskega in invalidskega zavarovanja. V okviru obravnave obstoječega sistema poklicnega zavarovanja in potrebnih sprememb na tem področju, bo obravnavano tudi to priporočilo o diskriminatorni ureditvi mirovanja poklicnega zavarovanja. Pri tem je potrebno opozoriti, da bo potrebno rešitve sprejeti v širšem družbenem dogovoru v sodelovanju s socialnimi partnerji.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

Priporočilo (0700-14/2022/6):

1. Upravičenost do oprostitve plačevanja prispevkov v primeru bolniške odsotnosti samostojnih podjetnikov, ki so do oprostitve upravičeni v času bolniške odsotnosti v trajanju do 30 dni, naj se uredi tako, da bo plačila prispevkov oproščen tudi izplačevalec nadomestila v primeru bolniške odsotnosti, daljše od 30 dni.

Status: Neuresničeno

Obrazložitev:

ZPIZ-2 v 153. členu izrecno določa, da je samozaposlena oseba sama zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, razen v obdobjih, ko so ti zavarovanci upravičeni do prejemanja nadomestil iz obveznih socialnih zavarovanj ali drugih nadomestil. V skladu s tretjim odstavkom 153. člena ZPIZ-2 se za izplačevalca nadomestil po tem členu šteje pravna oseba, ki jo bremenijo izplačana nadomestila plač oziroma dohodkov. Zakon tako izrecno predvideva, da je v primeru, ko samozaposlena oseba prejema nadomestilo, zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje tisti, ki ga nadomestila bremenijo. V konkretnem primeru, ko

je šlo nadomestilo za primer začasne zadržanosti od dela zaradi bolezni v breme zdravstvenega zavarovanja, to pomeni, da je zavezanec za plačilo prispevkov delodajalca za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: ZZZS).

Ne glede na to, da je predlagatelj kot samozaposlena oseba, ki je invalid, po Zakonu o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (Uradni list RS, št. 16/07 – uradno prečiščeno besedilo, 87/11, 96/12 – ZPIZ-2, 98/14 in 18/21; v nadaljnjem besedilu: ZZRZI) oproščen plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, pa lahko to oprostitev uveljavlja le v času, ko je sam zavezanec za plačilo prispevkov. **Upravičenost do oprostitve plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje po določbah ZZRZI pa ne velja za posredne in neposredne uporabnike državnega proračuna.** Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Zavod) namreč izpad prihodkov zaradi oprostitve plačila prispevkov iz 74. člena ZZRZI pokriva Republika Slovenija iz proračuna¹, torej se iz istega vira zagotavljajo sredstva Zavodu za plačilo vseh prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za zaposlene invalide pri neposrednih proračunskih uporabnikih in sredstva za pokritje prispevkov, ki jih zadržijo upravičenci do oprostitve plačila prispevkov za zaposlene invalide.

Z dnem, ko obveznost obračuna in izplačila nadomestila plače preide v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja, pa je ZZZS tisti, ki je dolžan obračunati in izplačati nadomestilo plače po veljavnih predpisih in plačati vse predpisane prispevke, vključno s prispevki za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. ZZZS tako, za razliko od delodajalca, za uveljavljanje oprostitve prispevkov nima pravne podlage.

Ureditev za samozaposlene osebe se v tem delu tako dejansko razlikuje od ureditve za delavce v delovnem razmerju, pri čemer pa osebne okoliščine tako enega kot drugega po oceni Zagovornika na to ureditev nimajo vpliva. Kot je v svojem dopisu pojasnil že ZZZS, različna obravnava delodajalcev, ki zaposlujejo invalide, in samozaposlenih invalidov; ki so sicer oboji oproščeni plačila prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, pri izplačilu nadomestila v breme zdravstvenega zavarovanja ni posledica neenake obravnave, temveč dejanskega neenakega pravnega položaja, ki ga imajo različni pravni subjekti. Gre namreč za različni statusni obliki, za kateri veljajo različna pravila. Samozaposleni zavarovanec po navedbah ZZZS namreč nima predpisane namenske rabe oproščenih prispevkov, za razliko od delodajalca pa stroška plač tudi ne more izkazati, saj si nadomestila niti ne obračuna niti ne izplača sam.

Na podlagi navedenega tako z vidika pokojninskega in invalidskega zavarovanja menimo, da je trenutna zakonska ureditev zavezancev za plačilo prispevkov primerna in nediskriminaturna.

Zakon o izplačilu neizplačanega nadomestila za invalidnost

Priporočilo (0702-212/2022/2):

1. Zakon naj se dopolni na način, da bo vsem upravičencem pravica do invalidskega nadomestila, ki je priznana po Zakonu o družbenem varstvu duševno in telesno prizadetih oseb, priznana od polnoletnosti dalje.

Status: Uresničeno

Obrazložitev:

Ministrstvo podaja pojasnilo, da nadomestilo za invalidnost po Zakonu o izplačilu neizplačanega nadomestila za invalidnost (Uradni list RS, št. 202/21) pripada vsem upravičencem invalidskega

¹ Zavod na podlagi podatkov o oproščenih prispevkih iz obračunov prispevkov oziroma obračunov davčnih odtegljajev uveljavlja povračilo teh sredstev iz proračuna na podlagi 161. člena ZPIZ-2 in v skladu z zakonom, ki ureja poračunavanje finančnih obveznosti Republike Slovenije iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja,

nadomestila, ki jim je bila pravica priznana po Zakonu o družbene varstvu duševno in telesno prizadetih oseb; tudi tistim, ki jim je bila pravica priznana kasneje (torej po nastopu pogojev za upravičenost).

Menimo, da sprememba zakonodaje ni potrebna, saj so posamezniki tudi v primerih, ki jih naslavlja Zagovornik načela enakosti (v nadaljnjem besedilu: zagovornik) v svojem priporočilu, št. 0702-212/2022/2 upravičeni do nadomestila za invalidnost že po obstoječem Zakonu o izplačilu neizplačanega nadomestila za invalidnost.

Zakon o romski skupnosti v Republiki Sloveniji

Priporočilo (050-14/2021/29):

1. Spremeni naj se zakon tako, da bo omogočeno reprezentativno predstavništvo pripadnikov romske skupnosti v Svetu romske skupnosti Republike Slovenije. Pri tem naj se upošteva, da obstajajo poleg Zveze Romov Slovenije še druge romske zveze, v katere se združujejo romska društva s sedeži na območjih tako tradicionalno kakor tudi netradicionalno naseljene romske skupnosti.

Status: Neuresničeno

Obrazložitev:

Zagovornik je na Vlado RS zgornje priporočilo naslovil 17. oktobra 2022. Vlada RS je priporočilo zagovornika in spremljajočo analizo stanja ter oceno diskriminatornosti 10. člena Zakona o romski skupnosti v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 33/07; nadaljnjem besedilu: ZRomS-1), ki jo je pripravil zagovornik, proučila. 17. novembra 2022 je sprejela svoje stališče do tega priporočila. Vlada RS je v svojem stališču z zadovoljstvom ugotovila, da je zagovornik ocenil, da 10. člen ZRomS-1 ni diskriminatoren. Nadalje je Vlada RS v svojem stališču pojasnila, da je v mesecu oktobru 2022 v vladno Delovno skupino za obravnavo romske problematike (delovna skupina) imenovala nove člane in članice ter da se bo delovna skupina na eni od svojih prihodnjih sej seznanila tudi s priporočilom zagovornika. Na svoji 2. seji, ki je potekala 14. decembra 2022 v Novem mestu, se je delovna skupina seznanila tako s priporočilom zagovornika kot tudi s stališčem Vlade RS. Glede na to, da tudi sam zagovornik ugotavlja oziroma se zaveda določenih pomanjkljivosti opravljene analize stanja, je Vlada RS v svojem stališču tudi zapisala, da bo ob upoštevanju izsledkov zagovornika preko Urada Vlade Republike Slovenije za narodnosti skušala pridobiti dodatne informacije ter ob upoštevanju evolucijskega razvoja romske skupnosti in vloge, nalog ter položaja romske skupnosti v Republiki Sloveniji in njene organiziranosti proučila, ali so spremembe ZRomS-1 v smeri, kot jo predlaga zagovornik, dejansko potrebne. Vlada RS je vse navedeno zagovorniku pojasnila v odzivu, ki mu ga je poslala 17. novembra 2022 z dopisom št. 07000-14/2022/3. Urad Vlade Republike Slovenije za narodnosti je že pristopil k zbiranju informacij na področju organiziranosti romske skupnosti v okviru civilnodružbenih organizacij, predvsem nevladnih organizacij oziroma društev in drugih podobnih združenj.

Dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane²

Priporočilo (0709-18/2022/3):

1. Zagotovi naj potrebna sredstva za financiranje investicijsko vzdrževalnih del na objektih in opremi srednjih šol z namenom zagotavljanja in izboljšanja dostopnosti. Vse srednje šole morajo biti namreč po 38. členu Zakona o izenačevanju možnosti invalidov polno dostopne do konca leta 2025.

² V okviru posebnega poročila Zagovornika Dostopnost srednjih šol za gibalno ovirane. Dostopno na: https://zagovornik.si/wp-content/uploads/2022/07/Posebno-porocilo_Dostopnost-srednjih-sol-za-gibalno-ovirane.pdf

Status: v pripravi
Obrazložitev:

MVI si aktivno prizadeva za koriščenje evropskih sredstev za izboljšanje prostorske dostopnosti srednjih šol. Po pregledu vlog (rok za oddajo 15.2.2023) zavodov z opredelitvijo potrebnih ukrepov, bomo na MVI pristopili k pregledu in analizi pridobljenih podatkov. Na podlagi analize bomo pripravili DIIP, v katerem bodo opredeljeni vrsta in obseg potrebnih ukrepov za izboljšanje prostorske dostopnosti na objektih srednjih šol, možna dinamika izvedbe in obseg potrebnih sredstev za njihovo izvedbo. DIIP bomo predstavili ministru in Vladi v obravnavo, pri čemer bomo sredstva za financiranje potrebnih ukrepov skušali pridobiti tako iz integralnega proračuna kot tudi iz evropskih sredstev.

Priprava nacionalnih strateških načrtov za varstvo pred diskriminacijo

Priporočili (0709-26/2022/1):

1. Pripravi in sprejme naj štiri manjkajočih strateške načrte na nacionalni ravni, ki so ključna podlaga za snovanje naprednih in z EU smernicami usklajenih ukrepov varstva pred diskriminacijo in spodbujanja enakih možnosti tako zakonodajni ravni, kot na ravni politik.

Status: Neuresničeno.
Obrazložitev:

Vlada RS je dne 8. 12. 2022 s sklepom, št. 00700-13/2022/5, sprejela odgovor na Priporočilo Zagovornika načela enakosti glede priprave nacionalnih strateških načrtov za varstvo pred diskriminacijo. V njem je navedla, da se pripravljata dva takšna načrta, in sicer za enakost spolov in za antisemitizem. Resolucijo o nacionalnem programu za enake možnosti žensk in moških do leta 2030 pripravlja Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti. Osnutek resolucije predvideva cilje in ukrepe na naslednjih področjih:

- delovna razmerja, družinska razmerja, socialno varstvo: odpravljanje vrzeli med spoloma ter zagotavljanje enake ekonomske neodvisnosti žensk in moških;
- izobraževanje: zmanjšanje neenakosti žensk in moških ter preseganje stereotipnih družbenih vlog;
- zdravje: izboljšanje zdravja žensk in zmanjšanje neenakosti v zdravju med moškimi in ženskami;
- nasilje nad ženskami: preprečevanje in boj proti vsem oblikam nasilja nad ženskami in dekleti;
- mesta odločanja: spodbujanje uravnotežene zastopanosti žensk in moških;
- zunanje zadeve: spodbujanje enakosti spolov in uresničevanje pravic žensk po svetu.

Nosilci nalog so ministrstva in drugi organi, ki v sodelovanju z ministrstvom, pristojnim za enake možnosti žensk in moških, skrbijo za uresničevanje ciljev in izvajanje ukrepov. Posamezni ukrepi so namenjeni izboljšanju manj ugodnega položaja tistega od spolov, ki je na katerem od navedenih področij v slabšem položaju, večinoma so to ženske, ter odpravljanju strukturnih ovir, ki ohranjajo in vzdržujejo obstoječe neenakosti. Napredek v zmanjševanju neenakosti med spoloma merijo različni kazalniki. Pri določanju prednostnih vsebin in področij se naslanja predvsem na usmeritve EU, opredeljene v Strategiji za enakost spolov za obdobje 2020–2025. Predlog resolucije bo v kratkem poslan v medresorsko usklajevanje in bo po sprejemu na Vladi RS poslan v sprejetje Državnemu zboru Republike Slovenije.

Nacionalno strategijo Republike Slovenije za boj proti antisemitizmu pripravlja Ministrstvo za pravosodje in je trenutno prav tako v medresorskem usklajevanju. Osnutek temelji na Strategiji EU za boj proti antisemitizmu in negovanje judovskega življenja do leta 2030 ter izhaja iz značilnosti in izkušenj slovenske družbe s pojavom antisemitizma, ohranjanjem celotnega

kulturnega bogastva slovenske družbe in tradicijami ohranjanja spomina na tragedije druge svetovne vojne in holokavst. Dokument se osredotoča na tri osrednja področja dela, in sicer preprečevanje in boj proti vsem oblikam antisemitizma, zaščito in negovanje judovske kulture ter izobraževanje, raziskovanje in spomin.

Ostali dve nacionalni strategiji (boj proti rasizmu in za enakost LGBTIQ oseb) trenutno nista v pripravi.

2. Vzpostavi naj enotno točko na ravni vlade (ministrstva, urada ali druge organizacijske enote), katere ključna naloga bi bila priprava, sprejem in spremljanje učinkovitosti izvajanja nacionalnih politik preprečevanja in odprave diskriminacije ter spodbujanja enakih možnosti na celovit in poenoten način.

Status: Neuresničeno

Obrazložitev:

Vlada RS je v zgoraj navedenem odgovoru Zagovorniku načela enakosti, sprejetim dne 8. 12. 2022, poudarila, da aktivno išče možnosti za vzpostavitev enotne točke za koordinacijo nacionalnih politik preprečevanja in odprave diskriminacije ter spodbujanje enakih možnosti.